

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za celo
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in opravništvo
nahajata se v
frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

Novi zakoni.

Dr. A. M. — Neozirajoč se na politične stranke, je ministerstvo Taaffejevo nastopilo pot, katero nastopiti je obljubilo v prestolnem govoru. Temu priča so načrti novih zakonov in besede, katere je govoril grof Taaffe v zadnjih sejah državnega zbora.

Ravno sedaj se posvetujejo postavodajoči faktorji o načrtu zakona zoper oderuštvo, katerega naslov se glasi: Pomoč proti nepoštenemu ravnanju pri kreditnih zadevah.

Enak zakon izšel je 19. julija leta 1870 za Galicijo. Kakor vlada in poljski poslanci trdijo, imel je ta zakon najboljši vspeh. Po vladnem načrtu naj bi se taka postava sklenila tudi za celo cesarstvo. Mi to z največjim veseljem pozdravljamo.

V naših deželah peša kupčija in obrtnija; vir vsega dobička iskati se mora naposled le pri kmetu in pri malem obrtniku.

Kmeta so brezmejno dovoljena parceliranja zemljišč, slabe dedinske razmere, velike pristojbine, davki, eksekucijski stroški, drago pravdanje, slabe letine in druge nezgode skoraj uničile. Mali obrtnik pa nima dosti kapitala, ter dela skoraj vedno le s kreditom. Oba ta dva gospodarska faktorja sta večinoma v denarnej zadregi in zarad tega iskati morata kredita; tako padeta v roke oderuhom, kateri njuno denarno zadrego vporabijo, in jima izposojajo pod najkrutejšimi pogoji. Naposled ju prižene tako daleč, da se njuno zadolženo posestvo po rubežni proda, njuna rodbina pogine v bedi, ona pa se udasta pijančevanju in življenje svoje končata v siromaštvu ali še celo v ječi. Dežela in država pa ima potem mesto gospodarskih faktorjev, kateri naj bi pospeševali občno blagostanje, katilinarična bitja, ki so le nepotrební članovi države, katera jih mora rediti.

Z omenjenim zakonom hoče torej ministerstvo Taaffejevo vsaj jeden uzrok slabega gospodarskega stanja odstraniti. Umeje pa se, da s tem še ni vse doseženo; kajti, če se kmetu in malemu

obrtniku odtegne dragi vir kredita, še ni dokazano, da ne potrebujeta še dalje kredita. Potrebujeta ga tudi potem v istej meri. Mora se tedaj skrbeti, da ga ali v resnici ne bosta več potrebovala, ali pa da ga dobita na ceneji način kot do sedaj.

Ministerstvo je pokazalo v obeh ozirih dobro voljo.

Tukaj moramo na važne besede sedanje vlade opozoriti. V odgovoru na interpelacijo Hohenwartovo v seji državnega zbora dne 25. januarja t. l., zadevajočo slabo stanje gospodarskega občinstva in sploh kmetijstva, je grof Taaffe obljubil mnogovrstne postavne spremembe in sicer: premembo pristojbinskih zakonov, znižanje pristojbin pri premembi posesti vsled dedščin, okrajšanje obravnave pri malenkostnih zapuščinah in prihranjenje nepotrebnih stroškov, udeleževanje države in dežele pri izboljševanju zemljišč, podporo in pomnožitev visokih gospodarskih šol, uredenje tarif pri železnicah itd. Ministerstva predsednik je tudi poudarjal, da vlada premišljuje način, kako bi bilo mogoče posestniku pripomoči, da bi dolgove, za katere plačuje velike obresti spremenil v take, da bi plačeval od njih le male obresti.

Ta program vladin kaže žalosten naš gospodarski položaj, katerega pa vlada pripozna, ter išče sredstev, s katerimi bi ga odstraniti mogla. Srčno želimo, da bi jej bilo mogoče, svoje načrte tudi krepko izvršiti.

Vsakega prijatelja našemu ljudstvu sveta dolžnost pa je, da vlado v tem prizadevanju po najbolji moči podpira.

Da-si vse te obljube v prvej vrsti kmetijstvo zadevajo, vlada vendar skrbi tudi za obrtnijstvo s tem, da predlaga nov obrtnijski red, o katerem hočemo drugi pot govoriti. — Naposled pa je s postavo o obdačenju posojilnih družb, o katerih na družem mestu denšnjega lista govorimo, vpeljala olajšanje teh važnih zavodov, in s tem občinstvu dala priložnost, da si z vstanovitvijo takih zavodov samo pomagati more. O vrednosti takih zavodov na tem mestu ne moremo govoriti, ker je že sploh pripoznana in mi moramo svojemu narodu le gorko priporočati, da bi si vsaj v vsakem političnem okraju vstanovil tak zavod. Delavni kmet in obrtnik dobita potem vedno lahko in ceno kredita.

Vstanovitev takih zavodov v Nemčiji in na Češkem prinašala je ljudstvu veliko korist. Ta vstanovitev tudi ni v nobenem oziru

težavna in odgovornost, če se pošteno in vestno ravna, je mala. — Mi nobene priložnosti ne bodemo zamudili, da bi si ne prizadevali za vstanovitev teh tako koristnih zavodov za naše ljudstvo. Radi tega bodemo še večkrat o tem tako važnem in zanimivem predmetu govorili. — S postavo zoper oderuhe nameravala je vlada varovati dolžnika, z drugimi postavami pa v korist javnemu kreditu varuje tudi upnika in sicer s postavnim načrtom: o pobijanji pravnih dejanj, ki se tičejo premoženja plače nezmožnih dolžnikov in s postavnim načrtom: s katerim se spremené in oziroma dopolné v obrambo upnikom proti škodljivim dejanjem njihovih dolžnikov nekatere določbe konkurznega reda, eksekucijskega postopanja in kazenskega zakona.

Po sedanjih postavah je vselej mogoče plače nezmožnemu dolžniku pravna dejanja na popolno legalen način izvrševati, ter tako v škodo upnikovo odtegniti celo ali le del svojega premoženja v svojo ali svoje obitelji korist.

Radi tega daje prvi omenjenih postavnih načrtov upniku pravico, po civilnem poti taka dejanja dolžnikova pobijati in si tako zagotoviti svojo terjatev.

Drugi načrt pa ima namen, sedanje postave, ki pomagajo dolžniku na škodo upnikovo taka dejanja izvrševati, spremeniti in dopolniti.

V tem načrtu nahaja se naslednja določba: Kdor za časa, ko mu žuga eksekucija odstrani vrednostne dele svojega imenja, da bi tako ne zadovolil upnika, ali pa če jih proda, poškoduje, uniči ali na drugačen način njih vrednost zmanjša, ali si izmisli dolgove, ter simulira pravna dejanja, kriv je, če se v njegovem činu ne vidi ostreje kaznjivo dejanje, prestopka, in kaznovati se mora z zaporom od treh mesecev do jednega leta, pri obtežujočih okolščinah z ostrim zaporom od šestih mesecev do dveh let; kazen sokrivcev in soudeležencev se premeri po določenih kazenskega zakona od 27. maja leta 1852 (drž. zak. št. 117.). Določilo drugzega oddelka §. 183. kaz. zak. dene se ob moč.

Posebno v naših deželah se rado primeri, da devastirajo eksekuti na škodo hipotekarnih upnikov zarubljeno pohištvo, gozde, vinograde itd.

Sedanji zakoni ne dajejo pomoči proti takemu uničevalnemu postopanju, in sodnije radi tega niso mogle pomagati, kadar je prestrašeni upnik prosil postavne obrambe. (Določbe c. kr. kasačijskega dvora od 5. julija leta 1875, št. 2370 in od 23. avgusta leta 1878, št. 1576.)

Že dné 18. oktobra 1878 je sklenil štajerski deželni zbor, da se ukrene zakon v obrambo tabuliranih pravic pri devastacijah hipotekarnega premoženja.

Jednak sklep je sklenil tudi kranjski deželni zbor dné 21. aprila 1877. — K tem sklepom je dalo povod posebno to, da pri množecih se slučajih zadolženi posestniki svoja posestva, če jim preti eksekucija, njive in gozde uničujejo, pohišta razdevajo in pokončujejo in tako posamezne dele za se vporabljaajo, na drugej strani pa, da se proti takim dejanjem ne more klicati kazenski zakon na pomoč.

S tem bode nehala pomanjkljivost naših sedanjih zakonov. — Iz vsega tega se razvidi, da ima ministerstvo Taffejevo resno voljo, ozdraviti zevajoče rane našega gospodarskega življenja.

Obdačenje posojilnih zadrug.

Spisal dr. J. Vošnjak.

1. Dozdanji način obdačenja.

Med najiminitnejše naprave, s katerimi se pomaga neodvisnemu rokodelcu in zemljišnemu posestniku ob časih denarne stiske in sploh v konkurenci proti velicemu kapitalu, spadajo hranilne in posojilne zadruge. Čem bolj veliki kapital preti uničiti celi srednji stan v državi, ter vstvariti malo peščico bogatinov tik neštevilne proletarijatske mase, tembolj je treba premišljevati in skrbeti, kako se ustaviti nenaravnemu in nevarnemu socijalnemu stanju, kateri izvira iz rastočega nadvladanja velicega kapitala in pogina dozdaž še neodvisne mase v obrtih in na kmetih delujočega ljudstva. Države bi morale vso pozornost obračati na socijalno vprašanje, ne pa mirno gledati, kako narašča moč one socijalistične stranke, ki ima v svojem programu uničenje dozdanjega državnega in socijalnega reda, morale bi podpirati vse naprave, s katerimi se ohrani in okrepi dozdaž še neodvisni srednji stan, ne pa, da jih zavirajo